

Mustahkam oila – yurt tayanchi

QILA DAVRASIDA

No 13 (359)
2019 - yil
28-mart
payshanba

www.od-press.uz

Ijtimoiy-siyosiy, ma`naviy-ma`ribiyyat gazeta

Gazeta 2012-yil may oyida chiqarilgan.

Президентнинг
**ХАЙРЛИ
ТАШАББУСИ**

2-бет

ГАЗ

биринчи кимларга?

2-бет

Ишга
борилмайдиган
КУН

2-бет

**ЎҚИТУВЧИ
НУФУЗИ**
нимага боғлиқ?

3-бет

ЁЛҒИЗ АЁЛни
емираётган
дард

3-бет

ҮЙГОНИШ ВАКТИ

Икки ёшдан ошиб, учга қадам күйган ўғлimgа ҳафта кунларини бир амаллаб тушнитидим. Ишга бориладиган ҳамда дам олинадиган кунларни ҳам уқтиридим. Бундай пайтларда боланинг ҳар бир сўроғига муносаб жавоб топиб бериш университетдаги энг қаттиққул профессорга имтиҳон топширидан юз чандон қийинроқ кечади.

Ишга борилмайдиган КУН

Эрталаб ўғлим: «Дада, бугун ёмон дада бўлдингизми?» деб қолди. Бундай дейшига бирон вож сўрадим. «Бугун ишга борадиган кийимларни гизни киймайсаниз-ку?»

Бугун 21 март. Байрам муносабати билан дам олиш куни. Шунинг учун бугун ишга борилмайди, деган жавобни бериб, боладан осонликча кутулиб бўлмайди. Унга қанака байрамлиги ю, нима сабабдан байрам килининши бир бошдан хижжалаб тушунтириб бермагунча сўрока тутаверади...

Ховлимиздаги ток кишин тик оёқда ўтказди. Қиши унча қаттиқ келмаган бўлса ҳам унси соувр уриб кетмадими кан, деган хавотир тинчлик бермади. Кунлар илиши ҳамон ҳар куни унинг новдаларига син солиб, тирикликни шонасингни кидираман. Новдалар бир хилда лом-мем демай турвареди...

«Ризамат ота» номи берилган, бош бармоқдай узун ва ўйғон, кўнғир-кизимтир узум доналари тупроқдан шира эмби, пишиб етила, мазаси тилини тилади. Айнакса, ховлиг ўзгача бир экзотик гўззалик багишлаб турган вайиш бу йил киш уйқусидан кайта уйғонармикан, деган савол кўнгилга тинчлик бермай кўйди.

Ер үйғонди!

Кўкламнинг ilk кунида кишилек шоир оғам билан хабарлашдим. «Енг шимарид ишга шўнгигб кетдик, иним, ер үйғонди!» деди шоир хурсандчилигини изҳор этиб.

«Ер үйғонди!..» Оддийгина «хаваскор дехкон»нинг шодлиги шунчага бўлса, унда бутун меҳрини шу тупроқка иллинг ҳақиқий бободехконнинг куни туғди дейверинг.

Эсон-омон кўкка етган эллинг кувончи бежис эмас. Бу она тупроқнинг инъомлари инсона гана муҳайё бўла бошлаганидан дарак. Узок ва машакатли киш уйқусидан кейин ернинг уйғониши аслида бутун табиатнинг, эллинг уйғонишидир. Одамлар кишининг тор ўчоқларидан кенгчил дала-даштларга чиқиб, ҳаво олади. Бу — танга шу ҳақидиган, майнин шамолларга эврилган, кўш тафти билан уйғун, тириклик нафаси уфуриб турган оромижон ҳаво. Ҳамма киш бўйи энтиқиб кутган иклим.

Ер тирилиб, атроф кўкаламлашган бу фаслини халқимиз кўклам атаган. Ана шу кўк ҳалқ учун тириклик ва тирилиш мавсуми бўлган.

...Ховлимиздаги ток новдаларини синалаётиди, тириғом билан новда пўстложини кўчирғача, унинг остидаги яшиликни кўрганимда беихтиёр шу фикрлар ҳаёлдан ўтди. Хайрият, «Ризамат ота» хали тирик!

Кўклам — табиатнинг тириклигини билан нишона. Инсон умри табиатнинг тириклик билан уйғун. Шу билан

бирга, инсон ҳамиша яратиклардан улги — андоза олиб ҳаёт кечиради. Кўклам келиб, табиатнинг уйғонишида инсон билан боғлиқ мувозий бир хикмат бормикан, деб ўйлаб коласан кини.

Инсон ҳар тун ухлаб, ҳар тонг уйғонади. Бу — биологик уйку. Дараҳтлар эса, киши бўйи ухлаб, кўкламда уйғонади. Уларнинг уйғонишида тириклик аломати бўй кўрсатади.

Дараҳтнинг уйғониши шунчаки биологик уйқудан уйғонишига эмас, ўз тирикликни табиатни мөхиятни намойишга эта олиш ҳамдир. Миттик-кургак чиқариш, гуллаш, япроқ ёзиш, мева туғиши, соғ бериси кабилар унинг тириклидаги ўз вазифасини бажаради. Уларнинг уйғонишида тириклик аломати бўй кўрсатади.

Дараҳтнинг уйғониши шунчаки биологик уйқудан уйғонишига эмас, ўз тирикликни табиатни мөхиятни намойишга эта олиш ҳамдир. Миттик-кургак чиқариш, гуллаш, япроқ ёзиш, мева туғиши, соғ бериси кабилар унинг тириклидаги ўз вазифасини бажаради. Уларнинг уйғонишида тириклик аломати бўй кўрсатади.

Назаримда, Наврӯз борликтаги уйғониш ва тирикликнинг туташ нуктаси. Бу нуктада борлик уйғонади ва ўз тириклигини англаб етади. Инсон эса ҳар куни уйғониш машқларини бажаради шу уйғонишлар уни абдий бедорликка ҳам олиб бориши зарурлигини деярли мушоҳада килмай яшайди...

Президент Шавкат Мирзиёев умумхалқ байрами муносабати билан элимизни табриклилар экан Наврӯз фалсафасининг ана шу жиҳатларига алоҳида эътибор каратди:

«Наврӯз — янги кун, янги фасл демакдор!»

Бугун она табиат багрида янгиланиши ва яшарни фасли бошлиланмоқда.

Жонажон Ўзбекистонимиз ҳам бугун ўз миллий тараққиётининг янги даврига қадам кўймоқда.

Бу — эркинлик ва озодликнинг янги даври, бунёдкорлик ва фарононлигин янги, юксак босқичидир.

Бу — «Ҳалқ манфаати ҳамма нарсадан улуг» деган ёзгу гоя амалий ишлар билан ўз тасдиғини топаётган даврdir. Янги-янги ўй-жойлар, замонавий корхоналар, таълим, тиббиёт, маданият ва спорт масканлари, обод қишилк ва шаҳарлар юртимиз чиройига чирой кўшаётган давр бу.

Катталарага ҳурмат, кичикларга иззат, мададга муҳтожик инсонлар ва оиласарларга чинакам кўмак ва ёрдам бериси, меҳр-оқибат кўрсатиш ҳаётимиз қоидасига айлануб бораётган давр бу.

Бу — жаҳон ҳамжасияти билан, энг аввало, яғни кўшиналаримиз билан дўстлик ва ҳамкорлик эшиклари кенг очилаётган замонидир.

Бу — ўзғарib, куч-қудратга тўлиб бораётган, дунё аҳли эътироф этаётган янги Ўзбекистонидir.

Ҳа, Наврӯз нафакат ҳурсандчилик киладиган, дошқозон осиб сумалак пиширадиган кун, балки чинакам уйғониш саодатини англаб етиб, тириклик мөхиятини тушиуни, ўзимизнин асл вазифамизга киришиш учун тақдим этилган бир мавсум бўлса, не ажаб.

Ғуломжон ОЗОД

P.S. Шу гапларни ўғлimgа тушунтироқи бўлиб, узоқ ўйладим. Шаталоқ отиб ўйнаబ юрган ўғлим бир пасдан кейин тишишлаб ухлаб қолибди. Унга қаратма шундай дегим келди:

Сен мириқуб ҳулайвер, майли, ўйғоқ бўлсин фақат вижсонинг!

КИТОБХОНЛИК Президентнинг хайрли ташаббуси

Мамлакатимизда китобхонлик таргиботига барча раҳбарлар шахсан хисса кўшишга кириди. Ўтган ҳафта давлатиз раҳбари Шавкат Мирзиёев хайрли ташаббуси илгари сурн, Баш вазирдан бошлаб ҳар бир раҳбарни ўзи таълим олган мактаб кутубхонасига китоблар совға килишга даъват этган эди.

Бу ёзгу ташабbus сенг кулоқ ёзмоқда. Якинда Ўзбекистон бош вазир Абдул Арипов Сурхондарё вилоятiga сафари давомида Жарқўргон тумани Какайди кўргонидаги 5-мактабга ўз шахсий кутубхонасидан китоблар совға килиган эди. Куни кечаси Ташкент шаҳар Юнонобод туманидаги ўзи таҳсил олган 9-мактабда бўлиб, мактаб кутубхонаси ўз шахсий кутубхонасидан китоблар тўпламини тухфа этди.

Ушбу «Book challenge» Президент маслаҳатчилари, вазирлар, депутатлар, катор давлат идоралари раҳбарлари ва хокимлар томонидан давом этирилиб, улар кўплаб китобларни таштим мусассаларига тухфа этишмоқда.

Барча Президентнинг ушбу ташаббусини кўллаб-куватлаб, уни умумхалқ харакатига айлантиришга бир-бiriни чордамоқда.

ҲАЛҚ МАНФААТИ Газ биринчи кимларга етказилади?

Эндилиқда газ таъминоти маиший истеъмолчилар, оилавий корхоналар ҳамда стратегик ва ижтимоий аҳамиятта эта истеъмолчиларга биринчи навбатда етказиб берилади. Ҳукуматнинг айрим карорларига шунгун доир ўзгаририш ва кўшимчалар киритилди. Бу ҳакда Адлияни вазириларнинг «Ҳукукий ахборот» канали хабар берди.

Маиший истеъмолчилар — маиший эҳтиёж (овқат таъёллаш, иссиқ сув ва иситтиш) учун табиий газдан фойдаланувчи аҳоли.

Кирилтган кўшимчаларга мувофиқ, идоравий ва муниципал ўй-жой фонди, ёткхоналар ва хусусий ўй-жой мулкдорлари ширкатлари хамда аҳоли эҳтиёжлари учун локал қозонхоналар хам юкоридаги тоифага киритилди.

Мазкур истеъмолчиларга газ маиший истеъмолчилар учун белгиланган тарифларда етказиб берилади.

Маълумот учун, ахолига коммунал-маиший эҳтиёжлар учун газ етказиб берилади 2018 йил 16 ноябрдан 320 сўм, 2019 йил 1 июндан 350 сўмни ташкил этади.

ИМКОНИЯТ Контракт тўлови муддати узайтирилди

Олий ўкув юртлари учун тўлов-контрактнинг иккинчи ярмини тўлаш муддати узайтирилди. Бу хақда edu.uz хабар берди.

Унда айтилишича, кирилизмада 2019 йил 25 мартаға 16-сон билин республика олий таълим мусассаларининг бакалавриати ва магистратурасида тўлов-контракт асосида таҳсил олаётган талабаларга 2018/2019 ўкув йили учун шартнома тўловларининг иккинчи ярмини тўлаши муддати жорий йилнинг 15 апрелига кадар (шу куни ҳам) узайтирилди.

ЎҚИТУВЧИ НУФУЗИ

қоғозбозлик ва мажбурий меҳнат барҳам топишига қанчалик боғлиқ?

Сўнгги пайтларда ўз ишига виждан ёндашадиган ҳамда миллиат келажаги учун масъулликин ўзининг ҳар қандай шахсий манфаатларидан ҳамиша устун кўя оладиган ўқитувчилар зарурлиги ҳақида бот-бот айтиляпти. Президентимизнинг 2018 йил 14 августига «Ёшларни маънавий-ахлоқий ва жисмоний баркамол этиб тарбиялаш, уларга таълим-тарбия бериш тизимини сифат жихатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ҳам айни шу долзарб масалага қаратилган. Эндилика ҳалқ таълими тизимида ўқитувчи мавқеи ва нуфузини ошириш, унинг ҳалқ орасидаги хурмати ва обрўсига эҳтиром билан муносабатда бўлишини тизимли ташкил қилиш учун нималар зарур?

Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигига ҳалқ таълими вазири Шерзод Шерматов ва вазирлик масъуллари иштироқида ўқитувчиларнинг жамиятдаги нуфузини ошириш билан боғлик муаммолар ва уларнинг ечимлари мавзусига бағишлаб ўтказилган матбуот анжуманида шу каби саволлар ўртага ташланди.

— Бугун ўқитувчиларнинг ўз устуда ишлаб, ўқувчиларга сифати таълим берши, шунинг баробарида таълим самарадорлигини ошириши

учун асосий тўсиқлардан бири ортиқча қоғозбозлик ҳамда ўз хизмат вазифасига алоқадор бўлмаган ишларга жалб этилиши бўлмоқда. Бунинг олдини олини ҳамда ўқитувчига кўлай меҳнат шароити яратиб берриш борасидо вазирлик қандай ишларни амала оширияпти?

— Бу тўғри мулоҳаза, — деди ушбу саволга жавоб берар экан ҳалқ таълими вазири Шерзод ШЕРМАТОВ.

— Қоғозбозлик йўқ бўлмайди,

биз уни камайтиришга эришиш чораларини кўряпмиз. Вазир-

лик сифатида биз кўпайтириш тарафдори эмасмиз, аксинча, уни камайтириш ниятидамиз.

Олдинги пайтларда мактабнинг «эгаси» кўп бўлган. Биз уларни камайтириши ўйлашмиз. Масалан, ўтган йилда умумталим мактабларида 200 дан зиёд текширув бўлган. Унда нима бўлса ҳам мактаблардан айб топишига ҳаракат қилинган. Бундай мақсад билан қилинган текширувларда мактабдан исталганча муаммо топса бўлади.

Шунингдек, соҳа бўйича жуда кўп конунлар бор. Ҳукук-шунослар билан биргаликда ана шу конунларни ўрганиб чиқиб, мактаб директори учун тўплам ёки «мактаб кодекси» ишлаб чикиш ниятидамиз.

Якинда хорижда таълим форуми бўлиб ўтди. У ерда эллидан ортиқ давлатдан вазирлар иштирок этди. Англиялик ҳамкашмидан «Ўқитувчилар ойлигидан асосиз равишда ушлаб колиши, директор устидан шикоят қилиш каби муаммолар

сизларда қандай ҳал килинади?» деб сўрадим. У савонлимдан ҳайрон бўлди. «Ахир, конун бор-ку! Агар ўқитувчи ва директор ўртасида меҳнат муносабати бузилса, тегишли орган Меҳнат кодекси асосида кўриб чиқади», деди.

Айтмоқчиманки, ўқитувчининг ойлигидан ноконуний ушлаб колиши, мажбурий меҳнат каби муаммолар Меҳнат кодексида тақиқлаб қўйилган. Лекин нимагадир бу масала бўйича биз шуғулланишимизга тўғри келмоқда. Бу нотўғри назаримда.

Яна бир гап. Кейнинг пайтлардаги ислоҳотлар, жумладан, ўқитувчиларнинг нуфузини кўтариши ҳамда уларнинг ойлик маошларини ошириш борасидаги ишлар ижобий натижага бера бошлади. Биз ўн уч мингдан зиёд эркак ўқитувчини мактабга кайтаришга муваффак бўлдик.

«Ола даврасида» мухбири
Бекзод НАСИМБОЕВ
ёзиг бўлди.

Дикқат!
Тўхташ тақиқланган
жойга қўйилган
машинани камера
аниклиайди

Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси томонидан ўйлойдиган AutoCon-SC/M комплекс тизими модернизация қилинди ва 3.27 белгига («Тўхташ тақиқланганд») амал килмайдиган автомобиллар хам тизимда кайд этиладиган бўлди.

Шаҳар ички ишлар бошқармасининг ЙХХБ автомобилларининг баъзиларига ўрнатилган видеокамера коидабузар автомобил давлат ракамини автоматик тарзда кайд этиди. Коидабузарлар ишларни ошириш борасидаги ишлар ижобий натижага бера бошлади. Биз ўн уч мингдан зиёд эркак ўқитувчини мактабга кайтаришга муваффак бўлдик.

«Ола даврасида» мухбири
Бекзод НАСИМБОЕВ
ёзиг бўлди.

АКС-САДО

Еганин ош деманг ёлчиз аёлнинг...

Газетамизнинг 2019 йил 21 февралдаги 7-сонида «Қалбни бўлиб бўлмайди. «Қўйнимда бир ёру кўнглимда бир ёр...» ашуласи алангасида ёнаётганлар дардини ким тинглайди?» сарлавҳали мақола эълон қилинган эди. Унда кўтариб чиқилган мавзу юзасидан ўртошларимиз билан қанчалик таҳририятимизга юборган муносабатини эътиборингизга ҳавола этишига қарор қилдик.

«Бу мавзу доим муаммоли бўлиб келтан. Бу ишга кўл урмоқчи бўлган баззи бир эркаклар факаттана ўзини ўйлайди-ю, бу дунёда аёл деган зотингнинг ҳам хак-хукук борлагини гўёки эсидан чиқариб кўяди. Агар эркак ўз аёлни хурмат киласа, унинг қалбни тилкапора киладиган, бир умрлик тузалмас жароҳат тушидаган ишларни кильмаслиги керак, деб ўйлайман. Ҳаётда тинч-тотув яшаттган кундошларни ҳам учраттаман. Лекин бутун умр шундай яшаш учун аввало, эр, колаверса, хотинлар ҳам ақлли бўлиши керак.

Макола муаллифи, менимчама, мавзуга бирёзлама ёндашган кўринади. Бир гапни гапириш, уни кескин ёмонотлик килишибдан олдин ҳаётда нега шундай ҳолатлар юзага келияти, деган саволни яшилаб ўйлаб кўриш керак, назаримда.

Йиллар давомида турмушнинг оғир юкларини ёлиз ўзи елкасига олиб, уч-тўрт фарзандга ҳам она, ҳам оталини килиб, ҳатто кечалари ҳам ишлаб, ҳар кичка уринмасин, рўзгорнинг камини тўлдира олмай, болалари билан эшикма-эшик саргардон бўлиб юрган одамгина бу дунёда ёлиз аёлга қанчалик кийин эканини тўғри тушуна олса керак.

Иккичи хотин бўлиб текканларни факаттана бирорининг ёрнини тортиб олган, деб карашади. Лекин унда ўзимдай бир аёл, унга ҳам эркак кишининг ёрдами зарурлиги ҳакида бош котиришмайди. Бундайлаш учун иккичи хотин — умсона инсон деб карашга лойик эмас. Аслида жамиятда «иккичи хотин» деган, эшиттган одам жирканадиган гапни ўйлаб топган ва унга ҳаммага ёйиб юрган ҳам аёлларимиз бўлади. Ўша аёллар

качонки, иккичи хотин ҳам худди ўзимиздай аёл ва инсон деб карай бошласа, бошқача тапларга ўрик колмайди...

Танангизга бир ўйлаб кўринг.
Нимадир бўлиб, оиласи
парокандаликка учраган, ўн
саккиз ўшида эрзис қолган
аёл нима қилсан? Бундай
аёлларни ҳамма бир ёқадан
бош чиқариб айлашга
тушади.

Агар ўзи яхши бўлганида шундай бўлмасди, деб ишини. Лекин энди айбдор ва айбсизни ахтариш вакти эмас, чунки алла-качон гишт колипдан кўчиб бўлган. Энди аёл билан иш тутти, у бечоранинг ёртганни куни ҳакида ўйлаш, кўлимидан келса, унга ёрдам бериш керак. Унга энди ҳали ўйланмаган йигитлар оғиз соладими? Йўқ, албатта. Ўзига ўхшаган оиласидан айринган ё ажрашган йигит пешонасига

биттган бўлса-ку, хўп-хўп, бўлмаса, у шўрликнинг куни кимгандир иккичи бўлиб яшашга колади. Аслида бундай килиш мумкин эмас, бунга конун йўл бермайди, деймиз. Лекин кани, айтинг-чи, иккичи, учинчи ва тўртингчилар билан ўшаттганларининг кайси бири конунга амал киляпти? Буни ҳар қанча бекитсан ҳам ўрни келганда барibir юзага чиқади.

Шу ўринда мен бошқа бир нарсага эътибор қартишни истиардим. Сўккабош аёлнинг дардини тушуниш ҳамманинг ҳам кўлидан келавермайди.

Ағусси, бутун балъи бир эркаклар факаттана аёлнинг кийин ахвларга тушиб колганидан фойдаланиб колишни кўзлашади.

Олдининг ўзларининг мөхри-бон, ғамхўр, кўли очиқ, инсон-парвар, тақвониётни келиб яшашни кўрсашибди. Бечора аёл унга энди бутун умр суюнчи бўлади, деб

ишеноч бирдиргач, мақсадига эришиб бўлган эркак энди аёлга худди бир хеч ҳандай хак-хукукка эга бўлмаган, факат мажбурият остида яшашга ҳукм қилинган кимсадек муносабат кўрсата бошлайди. Аёл ўз бошта тушган бундай синовларга чидаш яшай деса, кун-кундан пишок бориб суккя тақалаверади. Яшамай деса, бир этак фарзандлар билан иккичи оиласида ҳам қўним топмаган аёл бошқа каерга ҳам сигарди... У муроса килиб кун киришига мажбур. Лекин унга атрофда ҳамма нафрат билан карайди. Камига яна кимдир кунда-кунора келиб, «эримни тортиб олгансан!» деб жанжал килиб кетади.

Бундай аёлга ҳаёт осон деб ўйлайсизми?

Ҳаётимизда ҳанча аёл сўкка бошлик аламини чекиб яшашти? Уларнинг бошпанаси борми? Фарзандларини ҳандай катта киляпти? Ҳузурининг кўлидан бир иш келадими? Тирничилиги ҳандай ўтятти уларнинг? Мана шулар ҳакида кўпроқ муҳокама юритсан кифодайлик бўлади.

Кўшхотинлик ҳакида билимай филдир, бир умр ор-номусини сақлаб, ўзини эмас, фарзандлари келажагини ўйлаб, иккичи хотин бўлишдек оғир мусибатга бардош берип яшашти. Бечора аёл унга энди бутун умр суюнчи бўлади, деб

Гулхода НАДИРОВА

ТОҒЛАРИ

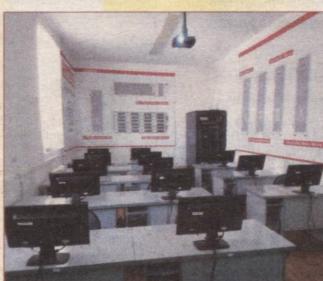

компьютер инженеринг, дастурчий инженеринг, телекоммуникация технологиялари, радио ва мұқбид алоқа каби факультеттәр) ва магистратуранинг түккізета янги мутахассислігі бүйіча мутахассисларни тайёрлайды. Ҳозыр кунда университеттә етти минг беш юздан орткы талаба таҳсил олмокда.

Юрган ва күрган күп билади

Қадимдан ота-боболаримиз «Чинга бориб бўлса-да, имл ўрган», «Юрган дарё, ўтирган бўйра» деган халк тафаккури-нинг асл намуналари синалган накларни хеч кўймасдан айтб келишган. Негаки, бирор бир ривожланган давлатда бўлган киши, энг аввало, ўша юртдаги бор илми хатм килиди. Буни карант, мазкур университет хам дунёнинг энг нуғузли маддохларни билан ҳамкорлик килиш жараёнда ана шу тамоилга катый амал кильмокда. Олий даргоҳ жамоаси ҳалқаро ҳамкорликни йўлга кўйгач, айниска, иктидорли талаба-шлар учун имкониятлар эшиги ланг очилди. Илм даргоҳи Жанубий Корея, Россия, Малайзия, Франция, Германия, АҚШ, Хиндистон, Хитой, Япония, Қозогистон, Болгария, Белорусь, Туркия, Латвия, Греция, Ирландия, Руминия сингари ўн еттита мамлакатнинг эллик саккизта университети, учта илмий-тадқикот маркази, түртта ташкилот ва компания билан (жами олтмиши бешта) ўзаро ҳамкорлик шартномаси, келишув меморандумлар тузишга эришган. Ахамиятларни Мухаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университети ректори ва КОИКАнинг Ўзбекистонда фаолият юритаётган оғиси рапори томонидан 2018 — 2021 йилларда амалга оширилиши режалаштирилаётган киймати 3 миллион АҚШ долларларлик «ТАТУда интегралашган таълим ахборот тизимини жорий килиши» лойихасини амалга ошириш бўйича хужжат имзо-

ланди. Ўтган йил 5 апрель куни «Россия — Ўзбекистон таълим форуми» доирасида Мухаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университети ва М.А.Бонч-Бруевич номидаги Санкт-Петербург давлат телекоммуникациялар университети, Новосибирск давлат техника университети, Дон давлат техника университети, Тамбов давлат техника университети билан илм-фан, таълим ва технологиялар соҳасида ҳамкорлик алокази йўлга кўйлади. Аслида мазкур ҳамкорлик томонларнинг катор мағнафатларине кўзлагани билан ахамиятлариди. Биргина 2018 йилнинг ўзида университет профессор-йўкитувчиликарининг 46 та хорижий сафари ташкил этилди, тўқкиз нафар талаба бакалавриатда, уч нафар талаба хорижда магистратурада, иккى нафари эса докторантурада таҳсил олиш учун юборириди. Шу билан бирга, жанубий кореялик профессор Чой Вон Гун университетда шу йилги баҳорги семестран «АКТ

соҳасида иқтисодиёт) кафедрасида фаолият юрита бошлади. Жанубий Кореянинг Милий ахборот жамият агентлигининг иккى нафар профессори томонидаги ТАТУнинг Урганч ва Нукус филиалларида «АКТ соҳасида дастурли таъминот» мавзусида ўқув-тренинг курси ташкил этилди. АҚШнинг Вебстер университети билан ҳамкорликда бизнес бошкарув бўйича магистратура мутахассислігі очилиб, унга йигирма беш нафар иктидорли талабани ўқишга кабул килиш жараёнин бошланди. Умуман олганда, юкорида киймати 3 миллиард долларларлик «ТАТУда интегралашган таълим ахборот тизимини жорий килиши» лойихасини амалга ошириш бўйича хужжат имзо-

мий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университетининг ёшлар масалалари бўйича проектори, сиёсатшунослик фанлари номзоди, доцент Хайрулла УМАРОВ. — Бунда, энг аввало, ёшларни ўз соҳасини чукур ва муқаммал билиши назарда тутилган. Таникли ёзувчи олимлар билан учрашувлар чогида, ёш ниҳоллар онгига ана шу ноёб туйғулар сингдириб бориляпти. Яқинда Белорусь республикасида бўлиб, олий таълим тизимларидағи ўзаришлар билан танишиб кайтдим. Қолаверса, ёшларни интернетдаги заарали хуружлардан асрарининг ўзи хам осон бажариладиган иш эмас. Китобнинг, бадий адабиётнинг ўрнини бошча ҳеч нарса боса олмайди. Шунинг учун китоблар талабаларга хаётда йўлчи юлдуз бўлиб хизмат қиляпти.

Реклама ўринида

Таълимнинг кредит тизими

Янгиликларни амалиётта киска муддат ичига жорий этган жамоанинг иши ривожланиб, олға силжиши кўп бор кузатилган. Қолаверса, ундан ўзига яраша манфаат хам кўрилади. Масалан, университетдаги биринчилардан бўлиб, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 2018 йил 24 июнда карори билан мустаҳкамлаб кўйилган таълимда кредит тизими амалиётта жорий этила бошланди. Бугунги кунда университетдаги мазкур тизими муваффакиятли йўлга кўйиш учун ректор бошчилиги катъий ва аник максадли ишлар олиб бориляпти. Биласиз, таълимнинг кредит тизимини амалиётта татбик этишдан массад, ўкув жараёнда дунё олий ўкув юрголарида кенг тарқалган ушбу тизими жорий этиш орқали илм даргоҳи жаҳоннинг нуғузли олий даргоҳлари каторига киритишини таъминлашдир. Шу билан бирга, мазкур тизимнинг энг катта афзалкларидан бири шуши, фанлар асосли равишда кискартирилади. Асосан, соҳага йўналтирилган фанларга бўлган талаб оширилди. Илгари ўн учта фан бўйича талаба таҳсил олган бўлса, бугунги кунда бу миқдор ўрганч давлат университетида

билан бирга, талабада фикрлаш, ўз устидаги кўпроқ ишлари кўнин масини оширади. Илмий-тадқикотларнинг оригиналлиги фанга изчил киритилаётган янгилик билан узвий боғлиқдир. Шунинг учун тадқикот ишлари мавзуларининг таъкорий бўлмаслиги хамда инновацияларни учун орнадиган сифатли бўлишини ва тадқикот ўтказилаётган соҳада, кичик бўлса-да, янгиликларни кашф килинишига олиб келади.

Бўлар бола бошидан маълум

Кутимаган иктидорни анилаш, уни аник бир максадга йўналтиришнинг ўзи бўлмайди. Бунинг учун, синчков, кузатувчан бўлишининг ўзи хам озик килади. Ахамиятлиси, мазкур илм даргоҳида иктидорли ёшлар билан ишлашда ўзига хос мактаб яратилган. Масалан, Мухаммад ал-Хоразмий номидаги физика ва математика фанлари бўйича республика олимпиадасини олайлик. Қарийб беш минга яқин ёшлар иштирок этадиган мазкур олимпиадада университетнинг ўн уч нафар талабаси фахрли ўринларга лойик кўрилган бўлса. 2018 йил Урганч давлат университетида

ўтказилган математика фани бўйича ҳалкаро математика олимпиадасида ТАТУ жамоаси аъзоси Хуршид Жўраев олимпиада олтин медалини кўлга киритди. Хуршид сингари ўқиш ва жамоат ишларидаги фаол катнашиб келаётган ёшлар илм даргоҳида сероб. Нурбек Дарабонеков, Камилла Шержанова, Жасурбек Баходиров Беруний номидаги, Мъамуржон Шуҳратов Ислом Каримов номидаги степендия соҳиблари хисобланади. Умуман олганда, ТАТУ ва унинг филиалларида йигирма иккى нафар талаба Мухаммад ал-Хоразмий стипендиясини хамда беш нафар ёш эса Радиотехника ва электроника ва алоқа илмий-техника жамияти стипендиясини олишади. Бундай ёшларнинг муносаби издошлари тобора кўпайиб бормоқди. Шоҳруҳбек Акрамов Республика «Иил талабаси» кўрик-танловида катнашиб, «Ўз мутахассисларининг энг билимдом» номинациясида уччини ўринга лойик кўрилди.

— Илм даргоҳимизда маънавий-маърифий соҳалар билан бирга, бошқа барча юналишлар хам изчил ривожланиб келяпти, — дейди Мухаммад ал-Хоразмий.

Майнин еллар хуриллаб...

Баҳор алдамайди. У бօғда оп-пок бўлиб, ифор сочиб гуллаган ўрик гулларида, түннинг ўркачина эслатувчи тўлкинсимон кир-адириллар бағрида, варрак учириб шодланайтган болакайлар нигоҳларида, козонларда тун бўйи бикрилаб қайнаётган сумалаклар таъмиди, дупур-дупур кишишаб ютурган аргумоклар овози-ла кўнгил оламимизга кириб келади. Шундай кезда Наврӯз ҳакидаги кўшиклару ҳалқ термалари чор-атроғга таралади. Яқинда илм даргоҳида ўтказилган Наврӯз байрами тантаналари чогида бу яққол сезилди.

*Хур-хур еллар хуриллаб,
Турналар «кур-кур»уллаб,
Ўзбеким тупрогига
Наврӯз келди гуруллаб!
Алёр, алёр! Ол бўлсан!..
ёки:*

*Арилар гул талашир,
Ариларга ярашир.
Қаҳ-қаҳа ур, қийқир, чоп.
Бу олам яшиш-яшиш!
Алёр, алёр! Ол бўлсан!..
Халқимизга хос эзгулик,
бағрикенглик, меҳр-оқибат жо бўлади фасли навбахорда, кўнгиллар баҳорий яшиллик мисол янгиланади, кувончга тўлади. Буни сезган хофиз кўшики авжи пардага кўтаради:*

*Бўлмаганин бўлдириди,
Кўлмаганин кўлдириди.
Бу дунёнинг кам-кўстин
Наврӯз ўзи тўйдириди!
Алёр, алёр! Ол бўлсан!..*

Сирасини айтганда, Мухаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университетидаги кўтаринки кайфиятда ўтказилган Наврӯз тантаналарида ҳалқимизга хос бағрикенглик, дўлворлик, эпчиллик сингари ажойиб, тансик хислатлар тўла намойиш этилди. Назаримда, буларнинг бариси ёш ниҳоллар калбини мудом ёритгуси.

Улугбек ЖУМАЕВ,
«Оила даврасида» мухбири

НОМИ БОР, ЎЗИ КИТОБГА ЗОР

ёхуд Бухородаги қишлоқларга зиё

Кутубхоналар қадим-қадимдан инсонлар учун маънавият ва маърифат ўчоғи бўлиб келган. Фақат кутубхоналар туфайлигина қадимги қўлэзмалар, босма китоблар, тарихий шахслар ҳақидаги манбалар бизгача етиб келиши сир эмас. Ўлкамизда бунёд этилган кутубхоналар дунёниг энг бой ва бебаҳо маънавий марказлари ҳисоблангани тарихдан маълум. Ҳасрдаги энг машҳур кутубхона Бухородаги арк қўргонида бўлган.

Бугун ҳам юртимизда кутубхона ишига ва китобхонликка катта эътибор қаратилмоқда. Сўнгги икки йилда китоб маҳсулотларини нашр этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш борасида муҳим қадамлар кўйилди. Жумладан, 2017 йил 13 сентябрда Ўзбекистон Президентининг «Китоб маҳсулотларини нашр этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғиб қилиш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури тўғрисидаги қарори қабуғ қилинди. Бир сўз билан айтганда, мамлакатимизда маънавият ва маърифат ишига давлат сиёсати даражасида юксак эътибор қаратилиб, аҳоли, айниқса, ёш авлод ўртасида китобхонлик маданиятини ошириш, чекка қишлоқ ва овулларда ўқувчиларга кенг қулалилк яратишга алоҳида эътибор қаратилияти. Аммо бу чора-тадбирларнинг аксарияти ҳали-ҳамон ҳужжатда. Буни тўлақонли ҳаётта татбиқ этиш жойлардаги раҳбарлар зиммасида.

Бузилишга тушган кутубхона

Бугун бироз олисрек туманларда кутубхоналар ахволи (агар мавжуд бўлса) кай даражада? Китобга, китобхонлик тарғиботига қаратилаётган алоҳида эътиборнинг озгина бўлса ҳам эпкинлари узокроқ манзилларга етиб бояптими? Бухоро вилоятини Пешкў туманиндан жонкурган фуқароларнинг мурожаати бизни бу ҳақда ўйлашга ва муаммони ўрганиб, мазкур маколани ёзишга унади.

— Бугун анча эскирган кутубхонамизни 1969 йилда мана шу маҳалла ахолиси ҳашар йўли билан куришган, — дейди Пешкў туманидаги Чикирии маҳалласида яшовчи етмиш ёшли Зулфия АВЕЗОВА. — Салқам кирк йиллик бинонинг бутунги замон талабига жавоб бермаслиги ҳакиқат. Аммо ушбу худуд ахолиси учун мазкур кутубхона жуда кадрли. Ёшлик шиҷоатимизга ғайрат бағишлаган, оила ва аёллик машаккатини ёнглиш кўмаклашган бу маскан бутунги кунда кексаликлида кечётган кунларимизга ҳамдам бўлмоқда. Бу ергаги китоблар доимо биз учун якин кўмакчи, беминнат маслаҳатчи мураббийдир. Илгарифлари биз ўқиган беъбоҳо ҳазинадан бутун фарзандларимиз, набира ва айраларимиз баҳраманд бўлмоқда. Тўғри, лотин алифбосидаги жаҳон ва миллий адабиётимиз намуналари жуда оз, шундай бўлса-да, маҳалламиз болаларининг китобга кизиқиши борлиги бизни кунвонтиради.

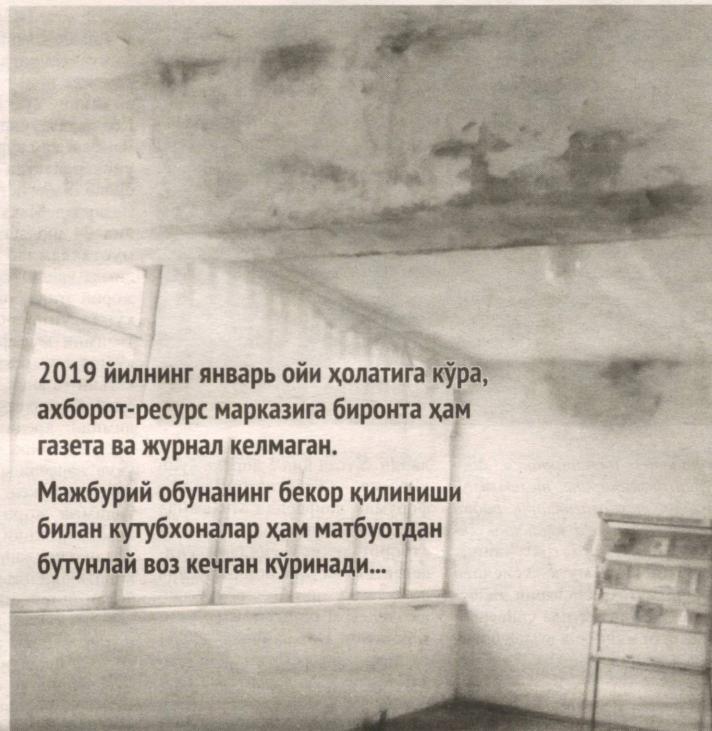
Янгибозор кўчаси 29-йода жойлашган кутубхонанинг бузилиши ҳакида эшитиб, маҳаллалошларим катори мен ҳам изтиробдаман. Қанийди, туманимизда бутунги замон талабига жавоб берадиган кутубхона курилиб, у миллий ва жаҳон китоблар ушбу худуд ахолисининг чиндан ҳам китобхонлигидан дарак берии

Ўрганишларимиз жараённада маълум бўлди, Ўзбекистон Президентининг 2006 йил 20 июндаги «Республика аҳолисини ахборот-кутубхона билан таъминлашни ташкил этиш тўғрисида»ги карорига асосан Маданият вазирлиги тасарруфида марказий кутубхоналар Ўрга маҳсус касб-хунар таълими маркази, Ҳалқ таълими вазирлиги ихтиёрига

берилган. Яъни, мактаб, колледж ва лицейлар кошида ахборот-ресурс марказлари (APM) ташкил килинган. Пешкў туманидаги марказий кутубхона китоблари ҳам Саноат касб-хунар коллекцияси, Кишилкотиришни касб-хунар коллекцияси АРМларига таҳсилланган. Янгибозор кўчаси 29-йода Саноат касб-хунар колледжи АРМ фаoliyati юртмоқда. Мазкур АРМ-нинг китоб фонди 60 557 тани ташкил килиб, 6725 нафар фойдаланувчиси бор. Кутубхона туманининг марказий кўчаларидан бирида жойлашгани сабаб, тўртта мактаб, учта болалар боғчаси, маданият ўндаи ортиқ маҳалла фуқаролар йигини, иккита банк, тибиёт бирлашмаси, кўп тармокли поликлиника ҳамда Шодлик, Баҳористон, Дўстлик каби бир неча кўчаларга туташ ахолига хизмат кўрсатади.

Зулфия аянинг гапларидаги жон бор. Ҳакиқатдан кутубхона биноси ҳам, китоблари ҳам анча эскирган. Кўлдан кўлга ўтавериб, ўрнинг холга келиб колган китоблар ушбу худуд ахолисининг чиндан ҳам китобхонлигидан дарак берии

2019 йилнинг январь ойи ҳолатига кўра, ахборот-ресурс марказига биронта ҳам газета ва журнал келмаган.

Мажбурий обунанинг бекор қилиниши билан кутубхоналар ҳам матбуотдан бутунлай воз кечган кўринади...

Кутубхонадаги китобларни кўздан кечирар эканмиз, адабиётларнинг аксарияти ўтган асрнинг 70-80 йилларида нашр этилган бўлиб, фонднинг асосий қисми рус тилида. Лотин алифбосидаги китоблар эса, бармоқ билан санарли. Кутубхона китоблари колледж балансига ўтказилгач, деярли янги бадий асарлар харид қилинмаган. Олингани ҳам асосан колледж ўқув адабиётларидир. Масалан, 2017 йилда 216 та, 2018 йилда бор-йўғи 11 та китоб харид қилинган бўлиб, улар ҳам дарсга оид китоблардир.

Эскирган адабиётлар фонди

Кутубхонанинг АРМга айлантирилишига сабаб, аслида бу ерда исталган адабиёт ва маълумотларнинг электрон базасини шакллантириш бўлган. Ҳозир марказда 7 компьютер, биттадан принтер ва сканер бўлса-да, компьютерларнинг бештаси ва сканер аппарати ишига яросиз ахволда. Электрон адабиётлар эса 5-6 тадан ортиқ эмас. Аслида эса электрон адабиётлар, босма китоблар сонига тенг ёки ортиқ бўлиши лозим эмасми? Интернет тармоғи номигагина ишламокда. АРМдаги бу холатлар тўғрисида сўраш учун колледж директоригига бир неча бор кўнгирок килсан-да, сўровларимиз жавобсиз колдирилди. Бироқ ахолининг китоб ўқишига бўлган кизиқишини эътиборсиз колдириб бўладими?

— Бугун республикамиздаги барча вилоят ва туманларда шаҳарсозлик ва «Обод кишилкотириш» дастури асосида чекка қишлоқларда ободончилик ишлари олиб борилмоқда, — дейди туман ҳокими ўрнингосари Баҳодир БАФОЕВ. — Шу асосда Пешкў туманининг марказий кўчаларидан замон талабига жавоб берадиган эски бинолар бузилиб, ўрнига янгиларни куришни режалаштирганимиз. Янгибозор кўчасидаги эски биноларнинг

бузилиши рост, аммо бу кутубхона йўқотилиб, у жой тадбиркорларга берилади, савдо ёки майший хизмат уйлари очилади, дегани эмас. Худо хоҳласа, ўша жойнинг ўзида бутунги кун талабига жавоб берадиган, замонавий кутубхонани бунёд этамиз. Ахолининг талаби, албатта, кондирилади.

Хоким ўринбосари айтган янги ва замонавий АРМ курилганда, бу мавзуға яна кайтамиз. Аммо ҳолва деган билан оғиз чучимайди. Марказдаги эски адабиётларни фонддан чиқарни ва улар ўрнини янгилиари билан тўлдириш муаммоси долзарблигича колаверади. Афсуски,

нафакат Пешкў туманида, балки Бухоро вилоятининг бошқа туманларидаги колледж ва мактаблар АРМларидаги шундай манзарага дуч келиш мумкин. Тўғри, бу ҳақда фармон ва қарорлар чиқди, аммо жойларда уларнинг ижросини таъминлаш негадир пайсалга солинмоқда. Мактабларда ҳам, колледжларда ҳам асосан, мажбурий нусхадаги адабиётлардан ортиғини уратмайсиз. Аксарият кутубхоналарда ханузгача маънан ва шаклан эскирган адабиётлардан фойдаланиб келинганди.

13 йилда 659 та янги китоб

Балки бошқа туманларда яхши кутубхоналар бордир деган умидда Вобкент туманининг айрим колледж ва мактабларидаги АРМларни бориб кўришни лозим топдик.

«Ахборот-ресурс маркази» деб ёзилган иккича қаватли бинони ана шу майший хиз-

КУТУБХОНАЛАР масканлари керак эмасми?

лабига жавоб берадиган кутубхоналарда ишлапши хоҳлаймиз, — дейд **маркази ходими Диlldора НАБИЕВА**. — Са-марканд вилоятида фаолият юритадиган хамкасларимиз билан сухбатлашганда, улардаги имкониятлар ҳакида эшитиб хавас килганимиз. Канни эди, бизда ҳам босма ва аудио адабиётларнинг электроннекаталоги бўлса, вилоятимиздаги бошқача кутубхоналар билан адабиётларни электрон тарзда кидириб топиш имкониняратилиса. Марказимиз фаолиятидан фойдаланишинист иштаган китобхон талабига мурасабий таъсис тоб бераолади. Та-

мос адабиётларни топиб бероласак. Эх... — Марказимиз китоб фонди 65 132-тани ташкил этади, 4595 нафар китобхон бор. Тўғри, 2006 йилдан бўён кутубхонага пул ажратилиб, бирорта янги китоб олиб берилмаган. Аммо коллежда ўтказилган акцияларда совфа килинган ва яроксиз холдаги адабиётларни фонддан чиқариб, ўрнига бир нечта янги адабиётлар харид килганимиз, — деди ахборотресурс маркази раҳбари Мавжуда НАРЗИЕВА.

Марказ китоб фондини кўздан кечирдик. Лотин ёзувишаги китоблар бармок билан санаарли. Мустакиллик йилларидаги чоп этилган бадийи ва сиёсий адабиётлар жуда кам.

Китоб фонди ҳақида маълумот берувчи хисоб-жамланма дафтари қайдларини кўздан кечирганимизда 2006 йилдан бўён 62 726 та китоб фонддан чиқарилгани ва бор-йўғи 13 йил давомида 659 та янги китоб кутубхонага келтирилганига гуваҳ бўллик.

Янги адабиётлар масаласи шу бўлса, бу масканинг ўқувчиларни кўпроқ жалбетиш ахволини тасаввур килаверинг. «Хеч бўлмаса, газета ва журнallар бордир...» сўраймиз улардан.

— 2018 йилда 14 номдаги газета-журналлар келар эди, аммо 2019 йилда... — бу ёғига қандай жавоб беришни хам билмай қолишиді марказ ходимлари.

Түғри, мажбурий обуна бекор килинди. Аммо бу газета ва журнallарни умуман үкимаслик керак, дейілгінән эмас-ку! Январь ойи ҳолатига күра, марказға 2019 ында умуман газета ва журнал келмаган.

Ахборот-ресурс марказлари низомига мувофиқ алиса уларда республика ва вилоят асосий нашрларининг йиғмаларидан жилдлари, улардаги манбалар асосида тайёрланган тезкор картотекалар бўлиши лозим. Нашрларнинг ўзи бўлмаса, тезкор картотека ҳакида сўрашнинг ҳожати хам колмайди-ку.

Тұғриси, қандай хулоса қилишни хам билмайсан киши. Кейинги манзилимиз Вобкент туманиндағы 23-мактаб тасар-
руfiga ўтказилған болалар кутубхонасын-
бұлды. У ерда хам худда шу манзара.
Фарқлы томони шундаки, ушбу АРМға
Халқ тәсілми вазирлигингин мажбурлай-
нусхадаги бадийн ша сиесій адабиётлары-
беріб түрлілік. Аммо бу мұассасаға хама-
13 ийлдан бүен янғы китоблар хариди-
учун бир сүм хам пул ажратылмаган.
Коллежлар вилюятдан молиялаشتырил-
ған сабаб китобга пул ажратылмады,
дәйиши. Аммо мактаблар тумандаги мо-

лия бўйлумлари томонидан молиялаштирилган-ку. Хар иккала кутубхонанинг ҳамасосий китоб фондини мустакилликдан олдингни, ўтган асрнинг 70-80 йилларидаги нашр этилган адабиётлар ташкил этади.

үлгайдик. ушбу күтүхонадагы ҳар бир адабиётни деярли икки мартадан ўкиб

чикканман. Ойбек, Сайд Ахмад, Ўтиқир Хошимов, Чиниз Айтматов, Толстой, Достоевскийнинг асарларини севиб мутола килганман. Қачон кутубхонанага бормай, янги бир китобни топиб беришга ҳаракат килишади. Ўзимни китобдан айро тасаввур килолмайман. Бугун фарзандларим, набираларим ҳам шу марказдаги фойдаланувчилари, — дейди **маниши** хизмат қасб-хунар коллежи ахборот-ресурс марказининг доимий китобхони. Сафар НОРМУРОДОВ.

Марказнинг С.Нормуродов каби бир нечта фойдаланувчилари билан сухбатлашгач, туман ахолисининг китобхонги, уларнинг янги миллий адабиётимиз дурдоналари билан танишиши ниятлари борлигини билиб олдик. Вилоят марказида замон талабига жавоб берадиган Абу Али ибн Сино номидаги ахборот-кутубхона маркази, хаъл таълимига карашли ахборот-ресурс марказлари борлигини биламиз. Аммо ҳамма ҳам, айниksa, узок туманлардаги ахоли, ёшлар вилоят марказига келиб кутубхоналардан фойдаланиш имконига эга эмаслиги аён хаки-кат-ку. Шундай эксан, китобхонин учун шароит яратишни кишлекларимиздан бошлаш керак эмасми?

Маиший хизмат касб-хунар коллежи АРМга борганимиздан сүнг, марказы рахбары М.Нарзиева күннеририк килиб кутубхонага туман хокими ўринбосварлиги томонидан 100 дона сиёсий адабиёт совға килишганини, уч номдаги газета обунаси ташкил этилганни айтиди. Кувонарлиги хол, аммо тумандаги марказий кутубхона учун, китобхон талабини кондириш учун бу ракамлар етарли эмаслиги табий...

Обод қишлоқда битта обод қутубхона бўлса...

Пешкү туманида «Обод кишлок» дастури доирасида 17 миллиард сўм, Вобкент туманида эса 15 миллиард 900 миллион сўм маблағ сарфланди. Худди шундай вилоятимизнинг барча туманида миллиардлаб маблағлар кишлокда- римиз ободончилигига сарфланди, аммо нега хеч бўлмаса ўша худудларда бир кичик кутубхона очилмади?! Бунинг учун хукуматнинг туманингдаги кутубхонагага мана бунча миллионлик китоб олиб бер, кутубхонангни обод кил, деган карорини кутиб ўтириш шартмикан? Президентимиз ҳар бир чиқишиларида жойлардаги хокимларданд, ҳалқ ишонч билдириб сайлаган депутатлардан ташаббускор- ликни талаб килиётган бир пайтда нега мутасаддиларимиз баҳоналар тошишдан бошқасига ярашмаяпти?

Жамиятда юксак мазнавий фазилат-ларни карор топтириш, миллий мафкура-ни шааллантириш, ёшларни бой мадданий меросимиз, тарихий аньланаларимизга, умуминсоний кадриятларга хурмат, Ва-танга муҳаббат рухида тарбиялаш мам-лакатимизда амалга оширилаётган барчача ислохотларнинг ҳал қилиувчи омили экан, бу вазифани кутубхоналарсиз бажариш-нинг иложи йўқ

Бүгун тумланаримиздаги ахборот-ресурс марказларини ҳам замон тала-бига жавоб берадиган, миллий ва жаҳон-адабиётининг ноёб дурданалари билан бойитиш масаласига алоҳида эътибор-каратилас, балки бухоролик ўшлар ҳам китобхон танловларининг Республика боскичида голиб бўлишар. Яна вилояти-мизандиб Синоплар, Фароййлар, Бухо-

Наргиза ҚУВОНЧЕВА,
журналист

Сайёхлар нимадан норози?

Ўзбекистонга дунёнинг қатор мамлакатларидан кўп сонли сайёхларнинг келаётгани ижобий ҳол албаттари. Бироқ масаланинг иккинчи томони ҳам бор. Биз хорижий сайёхларни муносаби кутиб олиш ва талаб даражасида хизмат кўрсатишга тайёрмизми? ЎзА мухабири мамлакатимизда бизнес қилиш мақсадида келган айрим ишшибармонлар фикри билан қизиқди.

Мун Чжэ,
хитойлик тадбиркор:

— Хитой билан Ўзбекистон ўртасида савдо алокаларни жадал ривожланиб бормоқда. Шунга карамай Хитойнинг Ўзбекистондаги консуллигидан виза олиш муддати узок давом этади. Айрим вактларда бир ойгача чўзилиб кетади. Козғистон, Кирғизистон каби давлатларда энг кўпин билан бир хафтада чикишига гувоҳ бўлганиман. Ўзим тадбиркор бўлганим учун дақика хам жуда кадрлидир менга. Бир ойда маъсум ўтиб кетиши ёки бизнес режа ўзгариб кетиши хеч гап эмас. Туризм соҳаси вакилларига бир илтимосим бор, шу муммони ҳал килиб берса, инвесторлар ва тадбиркорлар учун зўр иш бўларади.

Михаил Казаков, тадбиркор:

— Ҳамма сайёҳ хам Ўзбекистонга самолётда келди, деган инсон адашада. Козогистон, Киргизистон ва Ўзбекистон ўртасидаги чегара ҳудудларида ўтиш жойлари аянчли ҳолатда. Коплонбек, Сарнагач ба бошқа ўтиш жойлари чикининг тўлиб кетган. Ана шу жойларнинг санитария-гиgienасига, ободлигига эътибор каратишни маслаҳат берган бўлардим. Элликдан ортиқ давлатла бемалол кириб, чиқки имконига эгаман. Инвестиция киритиш учун бир йилда Ўзбекистонга бир неча марта келиб-кетганим хисобидан паспорти штампга тўлиб кетди. Бошқа давлатларда рўйхатга кайд килиш алоҳида карточкалар орқали амалга оширилади. Майли паспоррга штамп босини ўзига хос тартиб бўлсин, бунга хам розимиз. Бирок у штамплардаги ёзувларни ўкиш муммом?! Агарда кайсиидир давлатга борганингизда паспортнингизни бошқа тилга таржима килдиришга тўғри келса, бу штамплардаги ҳарфларни ўкиш ва тушуничи очилмайдиган масала бўлуб колади.

Гурсел Туркуран,
тадбиркор:

— Биз кишилук хўжалиги йўналишида ҳамкорлик килиш максадида келган эдик. Иклими исисик бўлгани учун Термизни бориб ўрганмокчи бўлдик. Чунки, эртапишар сабзавот экиниларининг уругларини етказиб бериш билан бирга исискхоналар ҳам курмочкимиз. Тўғри, Тошкентнинг обод ва кўркамлигига гап йўқ. Лекин биз вақтина тежаш учун ёнгил автомобильда йўлга чиқсан эдик, жуда ҳам кийналдик. Йўлларда юриш азоб, хожатхоналарнинг йўқлиги ёки борлари ҳам киши дилини хира килишини эса айтмаса ҳам бўлади.

Яндаш қани, Яндашни топ?

Үтган асрда, пахта яккахомлиги даврида тўйларимиз фикат ёзда ўтарди, ундайм раисинг хурсати билан бўларди. Пахта йигим-терими даврида тўй килганларнинг козони ағдариб ташланган вактлар хам бўлган. Агар раис чакирид ўқазилмаса, хеч ким тўй-марака киломасди.

Сафар Холик бобомиз тўй киладиган бўлдиб колди. Невараси Кувондини уйлартиши керак. Бир куни бобо колхоз раиси ва бригада бошлифи Яндаш Тогаевларни маслаҳатга, тўй кунини белгилашга чакириди.

Яндаш бизни кишлопда бригада бошлиги бўлдиб кўп йиллар ишлаганди. Ҳозир нафақада. Кишлопдошлар унга бекорга «Горбачёв» деб лакаб кўйишмаган. Чунки у сўзамол, кўп гапиради. Ҳазилкашлариги, ёлғон кўшиб гапиришлари баъзан унга панд бериди колади.

Бобоникида кўй сўйилиб, бешбармок сийлиб, мъёридан ошириб ичимлик

иичилгандан кейин уй эгаси Яндашдан тўй куни об-ҳаво кандай бўлишини сўраб колди:

— Отажон, тўғрисини айтами ёки сал аллантириб ёлғонни кўшами, — деди кулимсираб.

— Тўғрисини айтавер, болам, шунга караб тўйни бошлиймиз, — деди.

— Унда тўғрисини айтаман. Тўйдан бир кун олдин хаво айниб бироз ёмғир ёғади. Тўй куни тушдан кеин хаво совиб, охири корга айланади, — деди.

Сафар Холик бобо ачнинг билан ўрнидан туриб кетди.

— Тур йўқол, нафасингни шамол учиргур, сени дастингдан энди тўй киломайманни? — деди уни удан хайдаб юборди.

Орадан бир хафта ўтгач тўй бошланди. Яндашнинг тусмоллаб айтганидек, бир кун илгари ёмғир ёғди. Тўй куни тушдан кейин хаво айниб, кор ёта бошлади. Эннинг чилласида ёккан корга хамма хайрон колди. Сафар Холик бобо эса ташкарга чикиб,

— Ким бор! Яндаш қани, Яндашни топ деялман!.. — деб бакирамиши.

Ёркул УМАРОВ

ПАЗАНДАЛИК

Баҳор шўрваси

Зарур масалликлар: 700 грамм мол гўшти, 300 грамм картошка, 1 дона сабзи, 2 дона пиёс, 4 дона кайнатилган тухум, 400 грамм шавель, ўсимлик ёғи, сметана, кўкатлар, таъба кўра туз ва мурчи.

Тайёрланиши: гўшт яхшилаб ювилиб, козонга сув солиб кайнатилади. Сўнг кўпиги олиб ташланниб, 1 соат давомида кайнатилади. Гўшт сукялардан ажратиб майдаланиб солинади. Гўшт пишгач, тўртбурчак шаклда кесилган картошка солинади.

Бу вақт ичизда сабзи тозаланиб, сомонча шаклида (бундай тўғраша шўрванинг кўринишини чироили қиласди, қыргичдан чиқарни ҳам мумкин) ва пиёс майин килиб тўғради. Товага ёғ солиб киздирилди ва пиёс тилла рангта киргунча ковурилади. Сўнг сабзи солинади.

Картопка пишгач, ковурилган маҳсулотлар солинади. Кейин майдалangan шавель солиб, қайнашда давом эттирилади. Қачонка шавель пишгач, таъба кўра туз ва мурчи солиб, олови учирилади. Шўрва сузилгандан сўнг кайнатилган тухум, ошқўклар ва сметана солиб, дастурхонга тортилади.

Ёкимли иштаҳа!

БИЛАСИЗМИ?

Ўғирланмайдиган челак

Нега ёнгин челаги конус шаклида?

Ёнгин вактида челакни ерга кўйиб ўтириш ва дам олиш мумкин эмас. Шакл ана шундан келиб чиқкан. Яна конуссимон челакни хеч ким ўғирлаб кетмайди. Унинг ёрдамида сувни сепиши куляйрек хамда сув анча узок масофага сепилади.

МАСЛАҲАТ

Катик зардобини тез-тез ичib туриш қоннинг ифлосланиши (уремия) касаллигидан асрайди.

Илиқ кўк чой асал билан иичилгандан мияга кўп фойда беради.

QILA DAVRASIDA

Mustahkam oila — yurt taʼsishi

«Оила даврасида» газетаси
таҳририяти маъсулиятни
чекланган жамияти

Бош муҳаррир
Хусниндин БЕРДИЕВ

МУАССИСЛАР:

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқарши органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика кенгаши
Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси Кенгаши;
Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси;
Ўзбекистон ёшшар иттифоқи марказий кенгаши;
«Ўзбекстеком» акциядорлик компанияси;
«Ўзбекстон почтаси» акциядорлик жамияти;
«Матбуот таркатувчи» акциядорлик компанияси;
Акциядорлик тижкорат «Алоказабанко»;
«Оила» имилим-амалий тадқикот маркази.

Газета таҳририят компъютерида терилди ва саҳифаланди.

Газетада интернет материалаларидан хам фойдаланилган.

Газета 2012 йил 20 апрелда Ўзбекистон Матбуот ва ахборат агентлигинида 0814-рекам билан рўйхатта олинган.

«Шарқ» национал-матбаба акциядорлик компанияси босмахонасида чол этилди.

Босмахона магнити: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41.

ТАҲРИР ҲАЙЬАТИ:

Танзила Норбоева, Қаҳрамон Курунбоев, Шавкат Жавлонов, Кудратилла Рафиков, Коммуна Ирисбекова, Дилором Тошмуҳамедова, Ином Мажидов, Элмира Боснитхонова, Мизор Бўруон, Муродулло Холмумҳамедов, Муҳаммаджон Курунов

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, 100000. Амир Темур 1-тор кўчаси, 2-йўл.
Тел/факс: 234-83-45. E-mail: info@od-press.uz

Навбатчи — Д. Тиллаева
Сахифалоччи — Х. Файзуллаев

Буортма: r-337 ISSN 2181-6190 Обуна индекси — 193
Адаби: 3052 нусса. Нарх: келишув асосиди.

Коғи бичини А-3, хажми 2 босма табоб.

Оғсет усулди босганди.

Чоп этишга топширилди: 19:00

123456

ЖАВОҲИР

Мусо Тошмуҳаммад ўғли ОЙБЕК

*Майли, сув ич, қаттиқ нон кемир,
Лекин ёнсин қалбингда олов.
Фалсафанинг аччиғин симир,
Фарогат, тин сенга бўлсин ёв.*

*Тошига ҳам, ранга ҳам, сўзга ҳам
Ҳаёт нури билан бер жило.
Нашъя эмас, ҳатто сенда гам
Калбга солсан ҳаётдан зиё.*

1937 йил

САВОЛ!

Капалак нега бир кун яшайди?

Маълумки, тут ипак курти хонакилаштирилган. Одамлар уларни бобиб, ўраган пилласидан кимматбахо ипак олишиади. Унинг капалаги эса атиги бир кун яшайди, яъни тухум кўйиб ўзи халок бўлади.

Савол:

Нима сабабдан тут ипак куртининг капалаги шунчалик киска яшайди?

Жавоблар келгуси хафтанинг сешанба куни соат 15:00 гача кабул килинади.

Электрон манзил: info@od-press.uz

Телефон: 0 (371) 234-91-82

Telegram: (+99897) 444-80-84

9-сондаги саволнинг жавоби қўйидагича:

Хитойликларнинг учинчи армони бу — Американи кашф этишимаганидир.

Саволга Санобар Йўлдошева, Собир СОБИТОВ, Насиба КАРИМОВА ва Достон ТОШЕВ тўғри жавоб йўллади.

